ONS MARKENBOEK

OUDHEIDKUNDIGE VERENIGING

De Elf Marken

Gorssel, juli 2004
22e jaargang, no. 3

ISSN: 0169-5819

ONS MARKENBOEK

Uitgave van de oudheidkundige vereniging De Elf Marken te Gorssel.

De vereniging is opgericht op 27 september 1983 en heeft ten doel "de beoefening van de geschiedenis in het algemeen en in het bijzonder die van de gemeente Gorssel, waaronder mede wordt begrepen het grondgebied van de gehele, huidige en vroegere, burgerlijke gemeente Gorssel alsmede de bevordering in zo breed mogelijke kring van de belangstelling voor de geschiedenis van de gemeente Gorssel in al haar aspecten".

BESTUUR

Voorzitter : Mevr. W.J. Holtslag-Harkink, Blauwedijk 11
7218 BJ Almen tel 0575 432058

Secretaris : W. van de Kamp, Lochemseweg 38
7214 RK Epse, tel 0575 493037

Penningmeester : H.F. Bruil, Molenweg 22
7213 XG Gorssel, tel 0575 491822

Leden : W.J. Besselink, Sleedoorn 11
7217 TL Harfsen, tel. 0573 431811
J. Nijenhuis, Wunderinklaan 3
7211 AG Eefde, tel 0575 515761
H. Pelgrum, Bakkersteeg 3
7218 BM Almen, tel 0575 431781
A.M. de Ruiter, Joppelaan 14
7213 AC Gorssel, tel 0575 492139
P. Staal, Teenkweg 3
7211 EV Eefde, tel. 0575 517623
Mevr. F. Woertman-Derks, du Tourweg 24
7214 AL Epse, tel. 0575 492021
Vacature

Erevoorzitter: H.J. Jansen op de Haar, Eefde

REDACTIECOMMISSIE

Voorzitter : A.M. de Ruiter, Joppelaan 14
7213 AC Gorssel, tel 0575 492139
email: capellenhof1@wanadoo.nl

Leden : Mevr. A.M. Geerlink-van der Gang, Klembergerweg 15
7214 BK Epse, tel 0575-492183
email: geerlink@euronet.nl

ONS MARKENBOEK

22e jaargang, no. 3, juli 2004

INHOUD

blz.

Mededelingen van het bestuur en de redactie 2

Notulen van de ledenvergadering op dinsdag 11 maart 2004 5

Gedenksteen aan de Joppelaan
door H.F. Bruil 6

Excursie Friesland op 14 september 2004
door H.F. Bruil 7

Verslag genealogische dag 8 mei 2004
door Werkgroep Genealogie 8

Bijzondere inwoners van de Gemeente Gorssel
Jeanne Bieruma Oosting (1898-1994)
door W. Holtslag-Harkink 10

Muziekvereniging Kunstmin op oude Foto 18

Ons Gemeentehuis
door H.J. Jansen op de Haar 21

De Perenboom bij 't Wunderink
door W. Holtslag-Harkink 23

Gevelstenen (14)
door Werkgroep Genealogie 25

Alarm voor Eschede
door W. van de Kamp 29

De Epser Molen wordt bewoond
door P. Staal 31

Mensen en land te Epse in de vijftiende en zestiende eeuw (3)
Het Hassink en de familie Martens(en)
door N. Kuik en A.M. Geerlink-van der Gang 33

MEDEDELINGEN VAN HET BESTUUR EN DE REDACTIE

Kort voor het ter perse gaan van dit Markenboek bereikte ons het droeve bericht van het overlijden van ons redactielid Nico Kuik. Zijn overlijden is een groot verlies voor onze vereniging en voor de redactie van ons Markenboek in het bijzonder.
In de volgende aflevering willen wij stilstaan bij de betekenis van zijn persoon en zijn werkzaamheden voor de Elf Marken.
In dit nummer verschijnt een laatste artikel van zijn hand.

Het bestuur buigt zich momenteel over de invulling van het winterprogramma. Wij proberen weer een reeks dialezingen te krijgen die iedereen aanspreekt. Mocht u zelf nog een goede suggestie hebben, laat ons dit dan per omgaande weten.
De werkgroep genealogie heeft op 8 mei 2004 weer de zogenaamde genealogische dag gehouden. Dit jaar stond de naam Beltman centraal. Een bekende naam in onze regio. Wederom was deze dag een succes. Er waren iets minder bezoekers dan in 2003, doch het voordeel was weer dat er meer tijd was voor de vragenstellers. Allen bedankt voor het vele werk!
Zoals u ongetwijfeld gehoord of gelezen hebt, is het boek "Almen ten voeten uit" nu in de winkel te koop. De boekhandels Bechtle te Gorssel, Lovink te Lochem, Van Someren & Ten Bosch te Zutphen en de Bakkerieë te Almen kunnen u het boek leveren. Het is een prachtig boek, voor alle inwoners van de gemeente Gorssel van belang. Maar u moet wel vlug zijn, de oplage is beperkt en de belangstelling is groot.
Op vrijdag 21 mei jongstleden is het boek in de kerk van Almen onder zeer grote belangstelling ten doop gehouden. Burgemeester N. Meerburg heeft zelf de geboorteakte getekend. Een ludiek programma ging aan dit officieel gebeuren vooraf, vele bekenden uit het dorp leverden hiervoor hun bijdrage. Tenslotte werden alle medewerkenden door entertainer Dijksman hartelijk bedankt.
Wij bevelen verder de geplande excursies in uw aandacht aan. Wandel, loop of rijd met ons mee. Zie hiervoor de Markenboeken van mei en juli, nummers 2 en 3.
Kopij voor Ons Markenboek kunt u, zoals bekend, altijd insturen bij de redactieleden.
Uw inzending moet wel relatie hebben met de geschiedenis van onze gemeente of de regio, de redactiecommissie oordeelt hierover en neemt in twijfelgevallen zeker met u contact op.

Tenslotte wensen wij thuisblijvers en vakantiegangers prettige maanden en tot ziens op onze activiteiten.

Kopij voor het volgende nummer dient uiterlijk **maandag 30 augustus 2004** bij de redactiecommissie binnen te zijn (indien mogelijk met afbeelding).

VOORWOORD BIJ HET BOEK "ALMEN TEN VOETEN UIT"

Burgemeester N. Meerburg schreef een voorwoord bij het boek "Almen ten voeten uit". De tekst van het voorwoord laten wij hieronder volgen.

In 1926 schreef een van mijn ambtsvoorgangers bij het boek "Uit Gorssel's verleden" van J. de Graaf: "In onzen weinig ernstigen tijd lijkt het een gewaagde onderneming belangstelling te vragen voor een dergelijk werk". Bijna 80 jaar later, de tijdgeest is er niet serieuzer op geworden, welde bij mij dezelfde kritische gedachte op toen ik hoorde van het ambitieuze project "Almen ten voeten uit". Mijn twijfels verdwenen toen ik kennis nam van de wijze waarop het project zou worden aangepakt. Ik moest daarbij denken aan de 13de eeuwse privé-ateliers waarin de getijdenboeken werden vervaardigd. Ze worden de bestsellers van de Middeleeuwen genoemd omdat ze uitgroeiden tot familiekronieken.

Trommelaartjes kondigen komst van het boek aan *Foto: G. Groot*

Dit boek vormt de 21e eeuwse dorpskroniek van Almen en is op voorhand al een bestseller.
Er wordt wel gezegd dat geschiedenis minder gezag geniet dan de herinnering, minder legitimiteit dan de traditie. Herinnering en tradities staan immers dichter bij ons dan de geschiedenis. Deze herinneringen en tradities vormen samen met de geboekstaafde levende legenden via dit werk, in de komende decennia niet alleen een historische achtergrond maar eveneens het referentiekader. Hieraan zullen de toekomstige ontwikkeling van het prachtige dorp Almen en haar inwoners getoetst worden.
Veel lezers zullen via dit boek visueel en via het geschreven woord tevens met hun familietradities en persoonlijke herinneringen worden geconfronteerd. Hun persoonlijke bijdragen of die van hun families aan de ontwikkeling van Almen worden hier in een breder perspectief geplaatst. Weliswaar voor velen nu nog veel te vroeg om van een historisch perspectief te spreken, maar vanuit de toekomst gezien zal dit boek vanwege z'n brede opzet eveneens deze functie gaan vervullen.
De initiatiefnemers en de uitvoerders van het project "Almen ten voeten uit" verdienen bijzondere waardering voor hun inzet en doorzettingsvermogen.
Ze vullen niet alleen een tachtigjarige lacune op met hun zelf doorwrochte werk maar bieden lees- en kijkplezier aan al die lezers die dit boek om welke reden dan ook ter hand zullen nemen. Er valt maar één conclusie te trekken: de geschiedenis van Almen is "ten voeten uit" beschreven en mag letterlijk en figuurlijk worden gezien."

"Brandweerman" Bert Harkink draagt de boreling binnen *Foto: G. Groot*

NOTULEN VAN DE LEDENVERGADERING OP DINSDAG 11 MAART 2004

Locatie voor de ledenvergadering was deze keer zaal "de Brink" te Gorssel. Nadat onze leden zich door tal van wegversperringen in het dorp Gorssel geworsteld hadden kon onze voorzitter toch nog een goed gevulde zaal begroeten. Weliswaar was de zaal bij de NH kerk kleiner dan de zaal in de Roskam, maar het was er minstens even gezellig.

De notulen en het jaarverslag van het afgelopen jaar werden zonder opmerkingen goedgekeurd.
De voorzitter memoreerde nog dat het " Jaar van de Boerderij" een groot succes geworden is, mede door de inzet van onze secretaris.
Het financieel jaaroverzicht werd toegelicht door onze penningmeester. Hij merkte op dat we financieel een goed jaar achter de rug hebben met een positief saldo van circa EUR 3.000,-.
Het aantal leden is iets gestegen. We hebben nu 687 leden. Bij de oprichting van de vereniging telden we destijds 70 leden. We streven nu naar 700 leden!
De heer Kruiswijk deelde namens de kascommissie mee, dat alles in orde bevonden was. De kascommissie werd bedankt en mevrouw A. Albers werd als nieuw kascommissielid gekozen.
Onze voorzitter mevrouw W. Holtslag werd met algehele instemming opnieuw herkozen.
Zij hield vervolgens een wervende toespraak waarin zij een ieder verzocht om vooral geen foto's weg te gooien. Bij het samenstellen van het boek van Almen is nog weer eens gebleken dat er prachtige foto's in familiealbums zitten. Vaak horen hier ook nog verhalen bij. Wilt u uw foto's kwijt, dan kunt u ze ook aan de vereniging geven.
Na de rondvraag kon de voorzitter het officiële gedeelte van de vergadering afsluiten.
Na de pauze hield mevrouw drs. M.A.C. van de Hout uit Hattem een prachtige lezing over vader en zoon Voerman, schilders van de IJssel. Zij zijn tevens bekend van de illustraties van de beroemde Verkade albums.
Mevrouw Van de Hout had prachtige dia's gemaakt en kon hierover ook boeiend vertellen. Zij wist enorm veel van werk en leven van deze twee schilders. Met andere woorden: "de Voermannen ten voeten uit".
Onder luid applaus bedankte onze voorzitter mevrouw Van de

Hout, waarna zij de spreekster een attentie gaf voor de genomen moeite.
Na enkele adviezen besproken te hebben om weer uit Gorssel te kunnen geraken ging een ieder huiswaarts.
Vervolgens diende het bestuur nogmaals in actie te komen want een van onze leden had de auto met de voorwielen in een greppel geparkeerd. Met vereende krachten werd de auto uit de greppel geduwd.
Het blijkt maar weer: het bestuur van de Elf Marken is van alle markten thuis.

GEDENKSTEEN AAN DE JOPPELAAN

H.F. Bruil

Op vrijdag 24 september 2004 om 14.00 uur zal de gedenksteen, ter ere van de zeven op 24 september 1944 omgebrachte inwoners van Gorssel, worden onthuld. Zie hiervoor ook Ons Markenboek nr. 2 van april 2004.
Het zal een korte, sobere plechtigheid zijn, waarbij uw aanwezigheid op prijs gesteld wordt.
De familie van de slachtoffers is inmiddels ook op de hoogte gebracht en zal te zijner tijd een uitnodiging van ons ontvangen om, zo mogelijk, aanwezig te zijn.
De plaats van de steen is links achter de woning Joppelaan 45 C.
Nadat de voorzitter van de Elf Marken, mevrouw W.J. Holtslag-Harkink, enkele woorden heeft gesproken zal door haar en burgemeester N. Meerburg de onthulling worden gedaan.
Na afloop van deze plechtigheid zijn we door het gemeentebestuur uitgenodigd om, onder het genot van een kopje koffie, nog enige tijd met elkaar na te praten in het gemeentehuis.
Zoals eerder gemeld zal de Elf Marken in het vervolg jaarlijks op 4 mei ook hier een bloemenhulde brengen.
Wij zijn iedereen die heeft meegewerkt om het plaatsen van deze gedenksteen mogelijk te maken veel dank verschuldigd . Het is een goede zaak dat deze plek voor de toekomst van een tastbare herinnering is voorzien.

EXCURSIE FRIESLAND OP 14 SEPTEMBER 2004

H.F. Bruil

De excursiecommissie nodigt u uit voor een dagexcursie op dinsdag 14 september 2004.
Deze keer naar een provincie die vanwege haar taal, cultuur en bezienswaardigheden een heel ander stukje van Nederland is en bij velen niet zo bekend, namelijk Friesland.
Het programma is als volgt:

08.15 uur:	Vertrek bij het gemeentehuis in Gorssel.
09.45 uur:	Aankomst bij restaurant "Het Wapen van Ens", waar we een kopje koffie met gebak krijgen.
10.30 uur:	Vertrek naar Workum.
11.45 uur:	Bezoek aan het Jopie Huisman Museum te Workum, u kunt hier op eigen gelegenheid zijn heel bijzondere schilderijen bewonderen.
13.00 uur:	Aankomst bij restaurant "De Nynke Plaats" te Piaam, waar de koffietafel gereed staat.
14.30 uur:	Vertrek voor een rondrit door het prachtige Gaasterland onder leiding van een gids van de Stichting "Aldfaers Erf Route" uit Allingawier.
16.00 uur:	Terugkeer bij "De Nynke Plaats" voor een kopje koffie/thee met cake.
16.30 uur:	Terugtocht naar Gorssel, waar we om ongeveer 18.45 uur denken aan te komen.

De kosten bedragen € 30,- per persoon, voor niet-leden is de prijs € 35,-.
Opgave zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk vrijdag 20 augustus bij Fennie Woertman, tel. 0575 492021, Henk Pelgrum, tel. 0575 431781 of Henk Bruil, tel. 0575 491822.
De belangstelling is ieder jaar groot en helaas moeten we vaak mensen teleurstellen, want we moeten de groepsgrootte tot één bus beperken. Wacht dus niet te lang met opgeven!
De kosten dient u tijdig over te maken op het banknummer van de Rabobank 3014.05.611 t.n.v. oudheidkundige vereniging De Elf Marken te Gorssel, onder vermelding van: excursie. Graag opgeven voordat u geld overmaakt! Teruggave van uw betaling is niet mogelijk, wel kan in uw plaats iemand anders meegaan.
Bij onvoldoende deelname gaat de reis niet door. Het maximum aantal deelnemers is 58.
Wij hopen weer een geslaagde dag te hebben.

VERSLAG GENEALOGISCHE DAG 8 MEI 2004

Werkgroep genealogie

Het was een gezellige drukte op 8 mei in het Richtershuis in Harfsen. Uit alle delen van het land kwamen de bezoekers en standhouders hier naar toe. Ongeveer 150 mensen waren op de een of andere manier met genealogie bezig. Sommige standhouders heel professioneel. In het bestand van hun computer zijn gegevens opgeslagen van de voorouders van heel veel mensen uit deze omgeving. Geen wonder dat sommige bezoekers gedurende vele uren ijverig bezig waren om meer te weten te komen over hun afstamming. Maar ook omgekeerd brachten ze gegevens mee, die ze weer met anderen konden uitwisselen.
Niet alle standhouders hadden een computer bij zich. Zij echter hadden allerlei mappen op tafel liggen met gegevens van heel veel familienamen uit deze omgeving.
Niet alles is zo professioneel. Gelukkig niet, want daardoor zou het kunnen zijn dat de bezoeker, die schoorvoetend binnenkomt om nu toch eindelijk eens iets meer over zijn familie of over het huis waar hij of zij woont te weten te komen, wordt afgeschrikt.
Er was een grote tafel waarop de kerkelijke doop-, trouw-, overlijdens- en lidmatenboeken uit heel Oost Gelderland waren uitgestald. Hierin staan gegevens vanaf 1600 tot ongeveer 1800. Vanaf de Napoleontische tijd wordt het bevolkingsregister bijgehouden door de burgerlijke gemeente. Ons werkgroeplid Gerrit Verstege heeft weer veel mensen kunnen helpen bij het speuren naar hun familiegegevens. Hij is inmiddels een expert op dit gebied. Heel veel dingen zijn door hem in de loop der jaren zeer overzichtelijk vastgelegd.
Het streekarchief uit Zutphen was aanwezig met notariële archieven. Langs deze weg is veel te vinden over de verkoop van onroerend goed.
Veel bezoekers waren gekomen om te kijken naar gegevens over de familie Beltman. Een aantal leden, onder leiding van Annie Albers en Thea Makkink, heeft het afgelopen jaar gespeurd om hier van alles over te weten te komen. Dit heeft geresulteerd in twee boekjes over twee takken van deze familie. Daarnaast was er nog een stand van de Borculose tak van de familie Beltman. Gerrit Verstege heeft bovendien een overzichtelijke familiestamboom van de Beltmannen uitgetekend. Geen geringe prestatie, maar hij heeft al veel ervaring. De stambomen van de familie Brummelman

en Pasman, die hij in voorgaande jaren heeft gemaakt, waren ook nu weer tentoongesteld.
Elk jaar weer roemen de bezoekers en de standhouders de gemoedelijke sfeer die op deze dag in Harfsen heerst. Dankzij de inzet van verschillende leden van De Elf Marken is dat ook dit jaar weer gelukt. Bij deze willen we iedereen bedanken voor de hulp, waardoor alles op rolletjes verliep.
Dit is een stimulans om hier mee door te gaan. Het is echter wel een hele klus om elk jaar een nieuwe familie te onderzoeken en dat ook nog in boekvorm vast te leggen. Annie Albers en Thea Makkink vragen zich dan ook terecht af of dit volgend jaar wel weer lukt. Als echter op de nabespreking iemand met een leuk voorstel komt voor volgend jaar, begint bij sommigen al wel weer iets te prikkelen.
De genealogische werkgroep neemt nu eerst vakantie, maar komt vanaf september ongeveer één keer in de maand op een donderdagavond in Harfsen bij elkaar. Het genealogische spreekuur in het Richtershuis op de tweede dinsdagmiddag in de maand gaat in de zomer gewoon door.
De werkgroep bestaat uit acht personen. We zouden het leuk vinden als er leden zouden zijn die zich aangetrokken voelen om onze groep te komen versterken. Enkele leden worden wat ouder. Ze zijn niet van plan te stoppen, maar er is wel behoefte aan ondersteuning van de werkgroep. Belangstellenden kunnen zich aanmelden bij Henk Pelgrum (telefoon 0575-431781) of ze kunnen eens op dinsdagmiddag in het Richtershuis in Harfsen komen kijken.

BIJZONDERE INWONERS VAN DE GEMEENTE GORSSEL: JEANNE BIERUMA OOSTING (1898-1994)

W. Holtslag-Harkink

Jeanne Bieruma Oosting wordt geboren in 1898 in Leeuwarden. De vakanties brengt ze door bij haar grootouders, de familie Van Harinxma thoe Slooten op het landgoed Lauswolt in Beetsterzwaag.
In 1907 verhuist de familie naar "De Cloese" in Lochem. Jeanne geniet al heel jong van de natuur, van de planten- en de dierenwereld. Maar ze heeft ook veel belangstelling voor literatuur en muziek. Vanaf haar zevende krijgt ze pianoles en ze zal haar hele leven met veel passie piano blijven spelen.
De eerste schilderlessen krijgt ze op zestienjarige leeftijd in Lochem van Marianne Bleeker (1885-1918), daarna gaat ze naar Paul Bodifée in Deventer. Ze woont dan nog steeds op "De Cloese". Haar ouders hebben geen begrip voor haar wens kunstenares te worden, maar Jeanne zet ondanks alle tegenwerking door. Via verschillende leermeesters in Amsterdam en Den Haag, leert ze de verschillende technieken.

Aan het werk in 1982

Na veel strubbelingen met haar ouders, die inmiddels zijn verhuisd naar Lauswolt, gaat Jeanne, op aanraden van haar leeftijdgenoot Charlotte van Pallandt, in 1929 naar Parijs. De vriendschap met Charlotte blijft in beider leven een belangrijke rol spelen.
In de vakanties blijft Jeanne naar Lauswolt gaan, waar ze steeds opnieuw moet vechten voor de financiële steun van haar vader.
Parijs is voor Jeanne een fascinerende stad. Ze volgt schilderlessen op de Academie van André Lothe, maar bekwaamt zich ook verder in de grafische technieken in Atelier 17 van Stanley William Hayter. Overdag wordt er hard gestudeerd, 's avonds trekt ze er op uit met haar schetsboek om beelden van de stad vast te leggen of bijvoorbeeld in een circus acties te schetsen om later uit te werken. Maar ze gaat ook veel uit naar theaters en concerten.
Zij ontmoet kunstenaars als Picasso, Kees van Dongen, Bonnard, Rouault, Léger en Braque, die experimenteren en de kunstwereld uitdagen met hun eigen interpretatie van wat ze zien. Dit is niets voor Jeanne Oosting, die haar hele leven figuratief blijft werken. Zij wordt er lid van de Femmes Artistes Peintres en Peintres Graveurs en krijgt in 1937 de bronzen medaille van de stad Parijs voor haar schilderstuk "Landelijk Sextet", een groepje spelende muzikanten in het bos.

Pastorie Almen

Als de oorlog uitbreekt, gaat ze eerst naar kunstenaarsvrienden in Zuid-Frankrijk, maar al gauw gaat zij, net als Charlotte van Pallandt, terug naar Nederland en woont dan in de Jordaan in Amsterdam, waar ze veel schildert en grafiek maakt van de stad en haar bewoners. De hongerwinter brengt ze door op Lauswolt. Na de oorlog vestigt ze zich opnieuw in Amsterdam, maar gaat dan nog regelmatig terug naar Parijs om de sfeer te proeven en te werken op het atelier van Hayter, haar vroegere leermeester. Ook maakt ze veel reizen, onder andere naar Amerika, Spanje, Rusland. Haar indrukken beschrijft ze of legt ze beeldend vast. In 1955 koopt Jeanne "Het Elger" in Almen, inclusief het bijbehorende en gelijknamige natuurgebied. Maar ze koopt ook de uit 1665 stammende boerderij "De Almense Mölle", waar de familie Braakman woont, mèt de bijbehorende weilanden en akkers. In 1965 viert ze het 300-jarig bestaan op de deel van de inmiddels gerestaureerde boerderij. Om vanuit haar huis een vrij uitzicht te houden koopt ze tenslotte ook nog de akker tegenover Het Elger en laat vastleggen dat hier nooit huizen op gebouwd mogen worden. Daarnaast blijft ze ook in Amsterdam een "pied à terre" houden. "Want in Almen leef je niet echt, daar ga je dood", zegt ze. In Amsterdam koopt ze in 1968 een huis aan het Oosterpark. 's Zomers geniet Jeanne van haar huis, tuin en omgeving in Almen, 's winters verblijft ze in Amsterdam. Beide woningen zijn met hun interieur en uitzicht vaak onderwerp in haar schilderijen. "De vrouw aan het venster" wordt ze daarom wel genoemd. In haar tuin in Almen plaatst ze een beeld van Charlotte van Pallandt, "achteroverliggende figuur". Jeanne noemt het zelf "de Berkelgodin", de schooljeugd noemt het "kameel". Zeker is dat het beeld allure gaf aan "Het Elger". Dit beeld en nog een tweede beeld van Charlotte van Pallandt schenkt ze aan het Twents Museum, maar ze blijven in Almen staan tot aan haar dood in 1994.
Als graficus is Jeanne beter bekend dan als schilderes. In het naoorlogse kunstleven van Amsterdam heeft Jeanne het naar haar zin. Zij wordt lid van de Aquarellistenkring, die in oktober 1945 wordt opgericht door Kees Verwey, Otto B. de Kat en Jan Wiegers. Met deze Kring exposeert ze regelmatig tot op zeer hoge leeftijd. Een andere gelijkgestemde kunstvriend van Jeanne is Joop Sjollema. Al deze kunstenaars geven de voorkeur aan figuratieve schilderkunst boven de sterk in opkomst zijnde abstracte kunst. Hun werk wordt echter nauwelijks aangekocht door de kunstmusea, die alleen maar oog lijken te hebben voor de experimentele kunst van de jongere generatie. Al verkopen deze figuratief schilderende kunstenaars goed aan particulieren, het ontbreken van de

aandacht van Nederlandse musea blijft een gemis.
Joop Sjollema weet de gefortuneerde en kunstminnende Henriëtte Polak te interesseren voor deze situatie. Samen met haar richten de kunstenaarsvrienden een stichting op die figuratieve kunst zal verzamelen ten behoeve van een nieuw museum en dit wordt het Henriëtte Polakmuseum in Zutphen. Bij de opening in 1975 is Jeanne aanwezig, evenals Otto B. de Kat en Joop Sjollema. Deze en andere kunstenaarsvrienden zijn ook regelmatig te gast bij Jeanne op Het Elger in Almen.
In 1946 en in 1960 ontwerpt ze de kinderpostzegels. In 1968 sticht ze een fonds, waaruit vanaf 1970 tweemaal per jaar de Jeanne Oostingprijs voor figuratief werkende kunstenaars wordt uitgereikt. Exposeren doet ze met name in het westen van ons land, in latere jaren bij De Krijtkring in Hoorn. Maar ook in Friesland , haar geboorteland, wordt aandacht aan haar werk besteed. In 1982 schenkt zij een groot gedeelte van haar werk aan het Gemeentemuseum van Maassluis. Ook het Fries museum en het Henriëtte Polak museum krijgen werk van Jeanne gelegateerd.
Jeanne Oosting is een onafhankelijke, markante vrouw. Haar auto parkeert ze daar, waar het haar uitkomt. Na het verlopen van haar rijbewijs rijdt ze nog 15 jaar zònder! In Almen, waar ze "De Juffrouw van Het Elger" wordt genoemd, zoals ook andere ongetrouwde dames van stand, doet ze op haar manier mee aan het dorpsleven. Zij zit in de jury van de stoelendans bij het jaarlijkse school- en volksfeest en tijdens de optochten mag men met muziekvereniging "Juliana" voorop, door haar tuin omkeren naar het dorp. Ook doet ze mee met het vogelschieten.
De Juffrouw doet haar dagelijkse boodschappen in het dorp. Wie je ook spreekt over die tijd... iedereen weet zich haar haastige tred te herinneren en het "opschieten asjeblief, ik heb nog veel te doen" daarbij probeert ze ook altijd voor te dringen bij de kassa's. Het lied: "Opzij, opzij, opzij, maak plaats, maak plaats, maak plaats, ik heb toch weer zo'n vreselijke haast" zou door Herman van Veen speciaal voor haar geschreven kunnen zijn!
Op weg naar de supermarkt schiet ze Dick Holtslag van De Hoofdige Boer even aan: "Dick , zet je een fles wijn voor me klaar, maar je weet, wèl de kurk eraf"!
In Almen heeft ze een paar goede vrienden en vriendinnen, waaronder mevrouw Françoise Bonger-Van der Borch van Verwolde, die op het landgoed Groot Have woont. Op Groot Have hangt dan nog de wereldberoemde kunstcollectie van Andries Bonger met onder andere veel werk van Odilon Redon, maar ook van Bonnard en Cézanne. Françoise heeft haar man in Parijs leren kennen.

Daar heeft zij Frans gestudeerd. Ook haar grote bibliotheek staat bekend bij de kunstvrienden. Geen wonder dat Jeanne er graag kwam.
Maar om ook in de omgeving vrienden op te zoeken, kan Jeanne niet zonder auto. Dus neemt ze rijlessen, maar het duurt heel lang voor ze haar rijbewijs haalt. Daardoor leert ze niet alleen de rijinstructeur, maar ook de examinator goed kennen. Deze man is een verwoed jager en mag bij Jeanne in het Elger jaarlijks de eenden schieten. Of het rijbewijs is gehaald voor of na deze toezegging, is niet bekend.
Ze parkeert haar Morris Minor dààr waar het haar uitkomt, ook als er een keer filmopnamen worden gemaakt rondom de kerk en parkeren op dat moment verboden is. Jeanne zet haar auto op de voor haar vertrouwde plek, met als commentaar: "Het dorp is ook voor mij".
De auto blijft in Almen en zo kan Hendrik Simmelink, de tuinman, haar met Pasen ophalen en na de zomer weer terugbrengen naar Amsterdam. In de omgeving van Almen blijft ze rijden tot ze een klein auto-ongelukje veroorzaakt en de politie ontdekt dat ze al vijftien jaar zonder geldig rijbewijs rijdt! Daarna moet Hendrik altijd mee als ze boodschappen gaat doen. Hij kan er nu nog smakelijke verhalen over vertellen."Slager, ik wil graag een half onsje ontbijtspek, maar wel dikke plakken!!!"
Bij een bijzonder lustrum van haar verblijf in Almen, houdt ze visite in Hotel De Hoofdige Boer voor buren en vrienden. Bij één van die gelegenheden krijgt de Juffrouw een pianokruk van de buren, zodat ze niet langer op een stapel boeken hoeft te zitten! De Almense gemeenschap krijgt een bank bij de bushalte, de Julianaschool een mooi grafisch werk.
Denk maar niet dat je als gewone sterveling haar atelier te zien krijgt. Ook haar familie niet...zij hebben haar kunstenaarsbestaan nooit gewaardeerd en daarom houdt Jeanne dit bestaan strikt gescheiden van de familieaangelegenheden. Zij is de ongetrouwde Tante Poppe die schildert!
Goede (kunst)vrienden krijgen jaarlijks een persoonlijke "kunst "Kerstkaart, de familie krijgt deze kunstuiting níét. Het is duidelijk dat Jeanne's ouders en naaste familieleden het in die tijd, zo rond 1920, niet apprecieerden dat zij haar streven om kunstenares te worden, doorzette. Dit is ook mogelijk de reden dat Jeanne familie en werk strikt gescheiden houdt.
Toch hebben de volgende generaties een goed contact met haar en spreken met respect over de schilderende tante. Dit blijkt wel uit het feit dat de familie in 1998 een boekje uitgeeft met de titel:

"Een Tante met Talent' Jeanne Bieruma Oosting (1898- 1994) Werken uit familiebezit".
Ook de enthousiaste medewerking van de familie aan de dubbeltentoonstelling Jeanne Bieruma Oosting "Leven en werk in Almen", getuigt van die waardering, erkenning en het respect voor de kunstenares.
Jeanne Oosting exposeert bij voorkeur in het westen van het land en daarnaast ook in het Fries museum in Leeuwarden. "In het Oosten wordt geen kunst gekocht", is haar resolute stelling. Wel krijgen Almenaren die een goed contact met haar hebben, een uitnodiging voor haar exposities en zo hangt er in Almen en omgeving toch veel werk van haar bij particulieren.
Jeanne gaat regelmatig naar de kerk. Als de preekstoel wordt verplaatst en de kerkgangers hierdoor hinder ondervinden van het felle buitenlicht door het raam ernaast, ontwerpt Jeanne een raamdecoratie.

Raam in kerk van Almen naar het ontwerp van de schilderes

In 1996 wordt in de kerk een glas-in-lood raam onthuld boven de zijdeur, naar het ontwerp van Jeanne Oosting, uitgewerkt en getransporteerd voor glas in lood door de Zutphense kunstenaar J.M. Germans. Het is een geschenk van de gemeente Gorssel als blijk van eerbetoon voor haar grote betrokkenheid bij ons dorp. Jeanne blijft tot op zeer hoge leeftijd doorwerken. In een radio-interview ter gelegenheid van de overzichtstentoonstelling in Leeuwarden zegt ze: "Het is geen bezigheid, maar een gedrevenheid. Ik ben altijd met het werk bezig. Ik verveel me nooit. Het is mijn adem, mijn biotoop. Dat klinkt misschien gek, maar ik meen dat heus".
Aan het eind van haar leven krijgt ze een beroerte en wordt na het verblijf in het ziekenhuis lange tijd liefdevol verzorgd bij haar familie op Mariënwaerdt in Beesd. Maar zij wil toch graag terug naar haar eigen huis in het geliefde Almen. En dat lukt. Jeanne vindt het heerlijk om weer thuis te zijn en het eerste wat ze doet, tot grote verbazing van haar familie, is...een sigaret opsteken! In de daarop volgende periode wordt ze dag en nacht verzorgd door een team van aardige mensen. Dan pas komt er een tv op Het Elger ten behoeve van die veel jongere personen. Jeanne heeft ooit wel een radio gehad, maar als ze kijk- en luistergeld moet gaan betalen, krijgt Hendrik de radio mee naar huis.

Gezicht op Almen

De verzorgers wandelen met Jeanne in een rolstoel door het dorp en in de omgeving. Zij geniet van de prachtige natuur, niet meer geplaagd door haast of de drang om te schilderen. Enthousiast vertelt ze over haar bezoek aan een dierentuin...daar heeft ze toch nooit tijd voor gehad!
Vlak voor haar dood in 1994 schittert ze nog één keer als een "grande dame" tijdens de opnamen voor het tv programma van de RVU "De eerste getuigen van onze eeuw" in een interview met Hans Maarten van den Brink. De uitzending maakt ze niet meer mee.
Toch heeft ze in die laatste periode nog net en heel bewust een totaal andere manier van leven mogen ervaren en ze heeft daarvan genoten.
Jan van de Straat, de man die haar het autorijden heeft geleerd, brengt Jeanne Bieruma Oosting, de Juffrouw van Het Elger, op 19 juli 1994 naar haar laatste rustplaats op het kerkhof van Almen. Dit heeft Jeanne hem al jaren voor haar dood gevraagd en laten beloven.
Is het toeval dat Jeanne destijds in Amsterdam aan de Herengracht boven de huidige eigenaresse van Het Elger, Mevrouw Carla van den Brink heeft gewoond?
Deze zomer wordt een dubbeltentoonstelling georganiseerd met als thema: "Jeanne Bieruma Oosting in Almen"; in Zutphen: Museum Henriëtte Polak, van 19 juni t/m 19 september 2004; in Almen: Staringzaal van Hotel De Hoofdige Boer, was hij van dinsdag 6 juli t/m woensdag 14 juli 2004.

Literatuur en citaten:
Millennium Almenak, Artikel van E. Boevé
Jeanne Bieruma Oosting, een overzicht door Marlies Stoter, 1988. Uitgave Fries Museum, Leeuwarden
Jeanne Oosting, Hans Redeker, 1979. Uitgave De Walburg Pers, Zutphen
Jeanne Bieruma Oosting "Een Tante met Talent",
Werken uit familiebezit. Uitgave Stichting Oosting-Oranjestein, 1998 Lies Netel e.a., Jeanne Bieruma Oosting in Almen, 2004. Uitgave Museum Henriëtte Polak "
Almen ten voeten uit" Kroniek van een dorp, 2004.
Uitgave Oudheidkundige Vereniging De Elf Marken, Gorssel
Gesprekken met familieleden en Almenaren.
Radio-interviews

MUZIEKVERENIGING KUNSTMIN OP OUDE FOTO

Ongeveer een jaar geleden werd het archief van de Gelders-Overijsselse Courant Lochem tot de jaren zestig geruimd en men heeft ons toen een honderdtal foto's, betreffende de gemeente Gorssel beschikbaar gesteld. In de komende tijd zullen wij in Ons Markenboek foto's uit de verzameling publiceren.
In dit nummer een foto uit 1956 van Kunstmin. De vereniging kreeg toen als jubileumgeschenk van de burgerij nieuwe uniformen aangeboden. De personen zijn:

1. Marinus Slont
2. Herman Klooster
3. Gerrit Muileman (Kratonweg)
4. Teunis Woertman
5. Willem Woertman
6. Chris Wolf
7. Wim Kroeze
8. Johan Brummelman
9. Herman v.d.Vlekkert
10. Velderman
11. Jan Tuitert
12. Hendrik Dommerholt
13. Henk Dijkerman (Groeneweg)
14. Harm van Lente
15. Bertus Denekamp
16. Flip van de Meij
17. Gait Dommerholt
18. Mans Roeterdink
19. Bernard Woertman
20. Henk Rietman
21. Gijs Stormink
22. Herman Dolleman
23. Jan Slont
24. Gerard Hafkamp
25. Jan v.d.Vlekkert
26. Dorus Winterink
27. Gerrit Roeterdink
28. Eppe Stormink
29. Anneke Denekamp
30. Thomas Vreeman
35. Teun Haaima (zwager Harm v.Lente)
36. Jan Hietkamp
37. Herman Muileman (zoon van Hein)
38. Tinus Boterman (broer van Tinus)
39. Frans Lenselink
40. Gerrit Withagen
41. Ep Stormink (zoon van Klaas)
42. Jan Leuvenink
43. Jan Dijkerman
44. Tinus Nieuwenhuis
45. Gerrit Jansen (postbode)
46. Berend v.d.Vlekkert
47. Frits Palsenberg
48. Wim Jansen
49. J.D.Postma Sr. (beschermheer Kunstmin)
50. P.J. Plant (eredirigent)
51. Brouwer (dirigent)
52. Opa (Zwier) Vreeman
53. Gerrit Hietkamp
54. Henk Udink
55. Hein Stormink
56. Bertus Stormink
57. Epi Stormink, keukens
58. Henk Nieuwenhuis
59. Ep Schoenmaker
60. Herman Broer
61. Jo van Kooten

31. Harrie Dolleman
32. Gerrit Wolters
33. Johan Peppelenbos
34. Gerrit Dijkerman (Deventerw. Epse)
62. Wim Kamphuis (Deventerw. Epse)
63. Gerard Denekamp
64. Epi Stormink (postbode)

Copyright foto: Zeijlemaker Zutphen

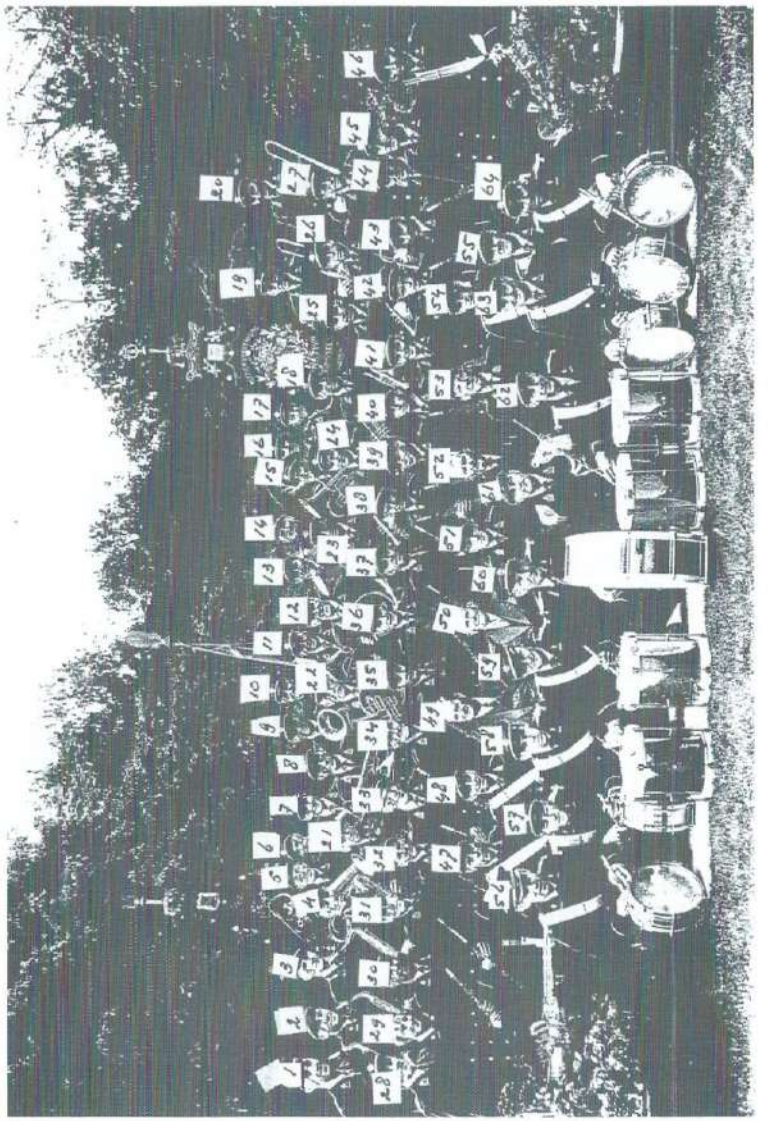

ONS GEMEENTEHUUS

H.J. Jansen op de Haar

Oh mooi en old gemeentehuus
Wat wilt ze met oe doone?
Wiej heurd'n 't van héél naobiej,
ze gooit oe weg as olde schoone!

Noe könt bestuurders zo akelig doon-
neet raeken'n met burgers' wensen
't geet zo vake um eigen eer
neet denkend an ons mensen.

Ons old gebouw verkoch en
van zien wark ontslaag'n
Veurgoed is 't noe uut-e-deend
't helpt neet meer te klaag'n.

Ze hebt oew mooie huus verknooid
veur niejer-wets bestuur'n
kompjoeters raoz'n in oew zeel
en noe, noe mo'j 't bezuur'n.

Doar steet noe ons gemeentehuus
velaot'n, versjaggerd en geslott'n
Oew old gebouw, töt 't letste trouw,
deur iederene: verstott'n.

Er hef zich völle af-e-spöld
doar binn'n oew olde muur'n.
D'één in cel, n'ander trouw-gezel,
d'herinnering blif lange duur'n.
Negentig joar hei'j noe vol-'e-maakt.
Ruum veertig joar wa'k "kind an huus",
noe geet 't opèns neet langer meer,
vergeefs 'e klopt: de bode zit noe thuus!

Oh mooi en old gemeentehuus
Oew vonnis is 'eveld: VERKOPEN!
En nao januari geen uutstel meer
Zo gauw as 't kan: gaon sloop'n.
De Roskam krig zien tuin terug
Zoas dat was heel lang geleden.
Wat bänkskes veur de olde leu,
dan bunt dee ok tevraed'n.

En op dee kale plekke dan?
Daor kump iets moois te staon.
De Raod zal dat uut de dook'n doon
'k zegge niks, ik bun in traon'n.

(Wald-spelling)

DE PERENBOOM BIJ 'T WUNDERINK

W. Holtslag-Harkink

Tijdens het lange verblijf in het ziekenhuis in 2003, kreeg onze erevoorzitter Henk Jansen op de Haar onder andere veel bezoek, kaarten en brieven van leden van onze vereniging. Vanwege zijn grote parate kennis kon hij zelfs daar nog menige vraag beantwoorden. Maar hij kreeg ook vele verhalen te horen, waarvan hij het verhaal van Harry Veldpape over de perenboom bij 't Wunderink de moeite waard vond om in Ons Markenboek te publiceren. Na overleg met en namens Harry Veldpape en diens zoon Mark laten wij hier het verhaal volgen.

"Het is onze lezers ongetwijfeld bekend dat aan de Harfsensesteeg in oud-Harfsen op de hoge kamp tegenover 't Wunderink, het boerderijtje heeft gestaan van Albert Oom Bielderman, die daar tot aan het eind van de oorlog 1940-1945 woont met zijn zoon Johannes. Bij de bevrijding wordt de boerderij in brand geschoten. Albert Oom en zijn zoon vluchten, maar als Johannes nog even terugloopt om iets uit het brandende huis te halen, wordt hij gedood door een granaatscherf. Albert Oom wordt liefdevol op 't Wunderink opgenomen en tot zijn dood toe verzorgd door Derk Winkeldermaat en zijn vrouw Johanna Winkeldermaat-Tiessink. In het dagboek van Johanna Winkeldermaat is de geschiedenis van de bevrijding van die buurtschap vastgelegd. In het boek "De voet dwars" is een gedeelte van dit dagboek opgenomen. Na het overlijden van Albert Oom krijgt de familie Winkeldermaat de grond waarop het boerderijtje heeft gestaan. Jaarlijks herinneren dan de bloeiende perenbomen op de hoge kamp nog aan het verleden.
Als de boerderij 't Wunderink aan de familie Heijink wordt verkocht, blijft Bieldermans kamp in het bezit van Derk Winkeldermaat. Na het overlijden van Derk zijn de twee kleinkinderen erfgenamen. Zij verkopen later ook het grootste deel van Bieldermans kamp aan de familie Heijink. Met de familie Heijink wordt overeengekomen dat kleinzoon Mark een heel klein stukje grond in eigendom houdt, waarover hij tot zijn dood mag beschikken. Op dit stukje grond van enkele vierkante meters, op de grens van de houtwal, heeft Mark, in goede samenwerking met de familie Heijink een perenboom geplant. Eromheen staat een bank, waarop men rusten kan met het uitzicht op 't Wunderink en het dal van

de Harfsense beek. Mark en Dick Heijink komen onafhankelijk van elkaar op het idee om een plaquette te laten graveren voor de bank, allebei met de gedachte om de "ander" te bedanken. De familie Heiijnk heeft de plaquette al klaar en op zondag 29 juni 2003 gaat Mark die officieel onthullen. Tijdens die plechtigheid knipt Hanneke Heijink-Koeslag het lint door waaraan symbolisch een eerste peer (van de groenteboer!) in de perenboom is gehangen.
Op de plaquette staat: "Ter herinnering aan Opa Winkeldermaat", met name verwijzend naar de bijzondere band die Mark met Opa had en de vele uren die ze samen op het land hebben doorgebracht. Maar Mark vult ogenblikkelijk aan dat het initiatief evenzeer een ode aan Oma Winkeldermaat is. Ook met haar had hij een fijne band en zij vervulde een bijzondere rol in de hele geschiedenis."

GEVELSTENEN (14)

Werkgroep genealogie

De boerderij "De Borchte" of "Borgte", ook wel genoemd "Boershuis" is in 2003 gekozen tot best gerestaureerde boerderij van het jaar in de provincie Gelderland.
In deze aflevering gaan we terug naar het verleden van deze zeer oude boerderij, gelegen in de buurtschap Eesterhoek aan de Laan van Eschede 2 in Gorssel.
Deze omgeving behoorde vroeger tot de marke Eschede en daarbij behoorden naast bovengenoemde nog een aantal boerderijen en katersteden, hoofdzakelijk gelegen in de buurt van de IJssel. Daarnaast behoorde ook het landgoed Joppe met het kasteel en grote oppervlakten bos en heide bij de marke Eschede.
Het herenhuis "Eschede" wordt al in 1046 in een oorkonde vermeld, wanneer de bisschop van Utrecht van keizer Hendrik de Derde Deventer ontvangt met het graafschap Hameland. Aan dit huis was steeds het erfmarkerichterschap van de marke Eschede verbonden en dit is zo gebleven tot 1842, toen de marke werd opgeheven.

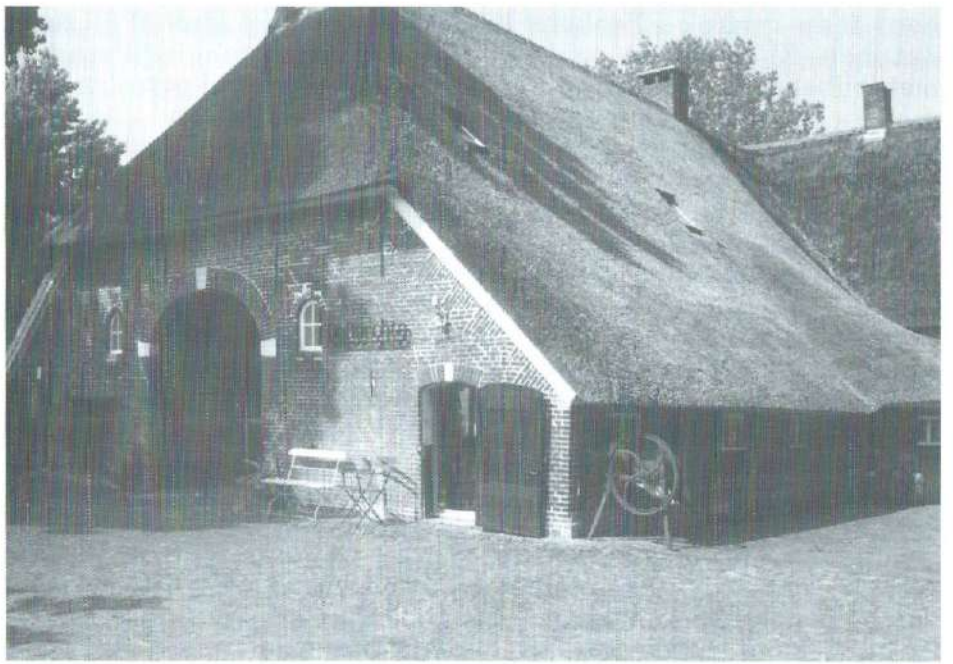

Ongetwijfeld was er toen niet alleen dit herenhuis, maar ook wel een aantal boerderijen. In 1799 wordt Frederik Christiaan Colenbrander, van beroep koopman, eigenaar van bovengenoemd huis, omvattende het herenhuis "Eschede", tuinmanswoning, koetshuis, tuin en boomgaard, alsmede de boerderij "De Borchte".
Zijn zoon Gerhardus Johannes Colenbrander trouwt in 1810 met Elisabeth Fischer, geboren op 15 mei 1789 te Utrecht. Gerhardus Johannes overlijdt in 1817. Hun enige zoon Frederik Christiaan Colenbrander, geboren omstreeks 1812, sterft al jong op 21 februari 1839 te Gorssel. Hierdoor erft zijn moeder Elisabeth Fischer "Eschede" met bijbehoren. Elisabeth hertrouwt met Jacobus Sappius Graevenstein, geboren op 7 oktober 1787 te Culemborg. Zij gaan in 1840 wonen op "Eschede", waar Jacobus op 23 december 1862 overlijdt.
In de achtergevel van boerderij "De Borchte" zit een gevelsteen (sluitsteen) met de initialen ISG-EF 1843. Deze hebben betrekking op de eigenaren die de boerderij toen hebben laten herbouwen of verbouwen. Dit waren dus Jacobus (de J werd toen geschreven als I) Sappius Graevenstein, gepensioneerd majoor bij de infanterie en zijn vrouw Elisabeth Fischer. Jacobus Sappius Graevenstein was de laatste markerichter van de marke Eschede en maakte ook deel uit van de eerste gemeenteraad van Gorssel. Na het overlijden van haar man vertrok Elisabeth Fischer op 15 augustus 1863 naar Zutphen. Zij verkocht op 10 juli 1863 het herenhuis "Eschede" met bijbehoren, groot ruim 97 hectare, in een aantal percelen. Het goed viel dus in stukken uiteen.
Perceel 1, met het herenhuis, tuinmanswoning en koetshuis met boomgaard en tuin, goot 12.68.90 hectare wordt gekocht door de landbouwer Albert Slagman. Het koetshuis is daarna verbouwd tot boerderij, die de naam "Eschede" kreeg. Het herenhuis is in diezelfde periode afgebroken. Zo bleef de naam "Eschede" toch bewaard.
Perceel 2, het boerenerf "De Borchte" met schuur, bakhuis, pomp, zaadberg, akker- en weidegronden, bos en opgaande bomen, groot 10.59.50 hectare, wordt gekocht door Jan Willem Meijerink.
De eerste bewoners na 1843 van "De Borchte" tot ongeveer 1863 waren Lammert Nengerman, geboren op 16 februari 1794 te Laren en overleden op 14 januari 1864, zoon van Derk Nengerman en Maria Enserink. Lammert was gehuwd met Derkje Scheuter, geboren op 3 april 1797 en overleden op 18 januari 1870, dochter van Barent Scheuter en Hendersken Klein Oonk. Dit echtpaar, van beroep landbouwer, had geen kinderen.
In 1863 komt genoemde Jan Willem Meijerink, toen eigenaar,

geboren op 1 maart 1814 en overleden op 5 februari 1867. Hij was gehuwd met Gerdina Jacobs, geboren op 29 juli 1828 in Voorst. Na het overlijden van Jan Willem heeft Gerdina Jacobs de boerderij verpacht en is zij hertrouwd met Evert Jan Pelgrum. Dit echtpaar vertrok in 1869 naar Warnsveld. Uit het huwelijk van Jan Willem Meijerink met Gerdina Jacobs waren zeven kinderen geboren. De oudste dochter was reeds getrouwd en de zes jongere kinderen vertrokken mee naar Warnsveld.
Als pachter kwam in 1870 Harmen Plumpman, geboren op 1 januari 1800 en gehuwd met Janna Polsvoort, geboren op 6 november 1813. Zij hadden een zoon Hermanus Plumpman, geboren op 19 juni 1832.
In 1878 koopt Hendrik Karel Wiltink de boerderij, dan groot 11.73.40 hectare van de weduwe Meijerink. Hij werd geboren op 7 mei 1848 in Gorssel en hij overleed op 26 oktober 1905 te Gorssel. Hij was de zoon van Antonie Wiltink en Willemina Christina Bovendorp.
Toen de familie Plumpman in 1879 naar Zutphen vertrok, is Hendrik Karel Wiltink met een broer en zus op de boerderij gekomen als akkerbouwer/landbouwer. Op 17 januari 1885 was Hendrik Karel Wiltink gehuwd met Willemina Voorhorst, geboren op 29 mei 1851 te Voorst en overleden op 28 januari 1934 te Gorssel. Zij was de dochter van Jan Willem Voorhorst en Chrisjen Wiltink. Uit het huwelijk van Hendrik Karel en Willemina werden geen kinderen geboren.
In 1903 verkoopt Hendrik Karel Wiltink de boerderij, dan groot 13.09.20 hectare. De nieuwe eigenaar is Christiaan Schieven, geboren op 4 oktober 1879 te Steenderen en overleden op 11 december 1972 te Gorssel. Hij was gehuwd met Hendrika Verdonk, geboren op 14 oktober 1881 en overleden op 24 oktober 1976. Christiaan Schieven was landbouwer van beroep. Het was inmiddels een gemengd bedrijf met akkerbouw, veeteelt, varkens en kippen.
Uit het huwelijk van Christiaan en Hendrika werden zeven kinderen geboren. De jongste zoon, Christiaan Schieven, geboren op 22 januari 1915, en gehuwd met Gerritjen Ebbink, dochter van Berend Ebbink en Gerritjen Nijland, heeft het bedrijf van 1940 tot 1949 voortgezet. Aangezien deze Christiaan nogal ondernemend was en het bedrijf voor hem te weinig mogelijkheden had, is hij samen met zijn zwager Gerrit Hendrik Kloosterboer van "De Steege" (gehuwd met Christiaans zuster Johanna Schieven, geboren op 3 juli 1904) in 1949 vertrokken naar Canada.
Daarna kwam zwager Jan Tuitert, geboren op 24 januari 1904 en

overleden op 15 januari 1968, zoon van Jan Willem Tuitert en Frederika Willemina Scholten. Hij was gehuwd op 16 mei 1930 met Gerritdina Johanna Schieven, geboren op 1 mei 1908 en overleden op 12 november 1980. Zij hebben de boerderij in 1949 eerst gepacht van Christiaan Schieven senior, het bedrijf vervolgens in 1953 gekocht en het daarna voortgezet tot 1968. Het bedrijf was inmiddels 14.51.35 hectare groot. Uit het huwelijk van Jan Tuitert en Frederika Willemina Scholten werden dertien kinderen geboren. In 1968 werd opvolger zoon Frederik Willem Tuitert, geboren op 1 september 1936 en op 18 november 1961 gehuwd met Antonia Frederika Hoetink, dochter van Gerrit Hendrik Hoetink en Alberta Frederika Heijink. Uit dit huwelijk werd op 16 oktober 1968 geboren Frederik Willem Tuitert.
Aangezien deze zoon geen belangstelling had om het bedrijf voort te zetten werd de boerderij in 2000 met ongeveer 1.50 hectare grond verkocht aan het echtpaar Eelco Prent en Jacqueline Heijmerink. Frederik Willem Tuitert was dus de laatste bewoner van boerderij "De Borchte" als boer en daarnaast veehandelaar. Het echtpaar Tuitert woont nu op een uniek plekje aan de Molenweg in Gorssel en kan het kalm aan doen met nog wat schapen en veehandel.
De nieuwe bewoners hebben inmiddels de boerderij verbouwd tot een prachtige woonboerderij met atelier/kantoor. Zij hebben dit met zeer veel zorg laten doen en daarbij alles zoveel mogelijk in oude stijl gelaten, zodat deze eeuwenoude T-boerderij met schuur, bijgebouwen, pomp en eenroedige zaadberg behouden is gebleven. Aan de boerderij was in de negentiende eeuw een karnhuis gebouwd. Deze ronding is bij de restauratie intact gebleven en fungeert nu als entree.
In 2003 (het jaar van de boerderij) was de jury bij de toekenning van de prijs van oordeel dat het historische karakter bij de restauratie in belangrijke mate behouden is gebleven. Een felicitatie en compliment voor de bewoners van boerderij "De Borchte" is dan ook zeker op zijn plaats.

ALARM VOOR ESCHEDE

W. van de Kamp

Allereerst wil ik een zogenaamde open deur intrappen. U weet toch allemaal dat de huidige gemeente Gorssel is ontstaan uit de marken Epse/Dommer, Gorssel, Eschede, Eefde, Rijsselt, Angeren, Wolfeler, Almen, Harfsen, Dorth en Schoolt?
Als u meetelt komt u tot elf marken en dan weet u eveneens dat onze oudheidkundige vereniging onze naam aan deze elf marken ontleent.
De marke was de eerste bestuurseenheid en werd geleid door in dat gebied wonende gewaarden. Aan het hoofd stond een markerichter. Uiteraard werd er ook vergaderd en voor de marke Eschede gebeurde dit in Huis Eschede. Dit huis was eertijds gelegen aan de huidige Laan van Eschede, nummer 3 te Gorssel. Het was vroeger een belangrijk huis dat reeds in een oorkonde van 1046 als Ascete wordt genoemd. Later volgen nog enige variaties op deze naam: Eschete en Ascede. De laatste eigenaresse uit dit geslacht was Anna van Eeschede, die in 1530 huwde met Johan van Voorst.
Door huwelijk en vererving kwam het huis met de gronden later in bezit van de geslachten Van Lintelo en Van Keppel. In 1823 werd het huis bewoond door Frederik Christiaan Colenbrander en in 1840 door Jacobus Sappius Graevestein, gepensioneerd majoor van de infanterie.
Het erfmarkerichterschap was aan dit huis verbonden en dit bleef zo tot de opheffing van de marke in 1842. Graevestein overleed in 1862 en een jaar na zijn dood werd het huis, dat vermoedelijk in slechte staat verkeerde, grotendeels afgebroken. Slechts enige rudimenten herinneren aan dit eertijds prachtige en voorname huis. Alleen het erbij behorende koetshuis bleef staan en dat werd later bewoond door de familie Makkink.
Eschede wordt nu alleen nog maar genoemd in het kader van de lokale geschiedenis, doch het was dus een van de oudste huizen van de gemeente Gorssel. In "Uit Gorssel's Verleden" en "Van Gerstlo tot Gorssel" en ook in Ons Markenboek worden de geschiedenis en het belang van dit huis uitvoerig beschreven. In het eerstgenoemde boek staat zelfs een prachtige afbeelding van het huis.
Ik moge u naar deze teksten en de foto verwijzen. Dus ik vertel eigenlijk niets nieuws over dit huis.
Maar toch wel. Het huis staat namelijk thans in de verkoop.

Herman Makkink bood het huis te koop aan, is echter intussen overleden, doch ook zijn nabestaanden/erven bieden het huis te koop aan.
Niets aan de hand zult u zeggen. Er is echter toch een "maar". Het huis verkeert in een slechte staat van onderhoud en het is alleszins denkbaar dat de mogelijke koper het koetshuis laat afbreken om op die historische plek "nieuw" te bouwen. Hierdoor zouden dan de originele restanten van huis Eschede geheel verloren gaan.
Gorsselnaar E.M. Prent, bewoner van de nabij gelegen boerderij De Borchte, heeft in april een actie ontketend naar het ROB, het college van burgemeester & wethouders van de gemeente Gorssel, alle gemeenteraadsleden en de in het geding zijnde commissies.
Hij pleit ervoor om het koetshuis met de rudimenten van het huis op te nemen in de lijst van gemeentelijke monumenten en het huis vervolgens te laten restaureren. Op die manier blijft een stukje cultureel erfgoed voor onze gemeente gespaard. Mocht dit niet lukken, dan zouden aan de eventuele toekomstige verbouw dwingende verplichtingen en voorwaarden moeten worden gesteld. Het mag toch niet zo zijn, dat dit koetshuis met aloude restdelen zomaar uit onze zichtbare geschiedenis verdwijnen. Het buurhuis "Senneke"/"Bundeling"staat overigens wel op de gemeentelijke monumentenlijst.
Onze vereniging onderschrijft de alarmbrief die de heer Prent hierover heeft geschreven.
Dit is overigens het tweede koetshuis in onze gemeente, dat ons zorgen baart.
Aan de Boedelhofweg te Eefde staat nog een ander stukje cultureel erfgoed, dat ook elke dag van ons "afgroeit". Dit staat weliswaar op de lijst van Rijksmonumenten, doch de toekomst van dit huis blijft ook onzeker.
Inmiddels heeft de gemeente aan de heer Prent geantwoord, dat de gemeentelijke monumentenlijst in feite is gesloten, maar dat men toch aan deze zaak aandacht zal schenken.
Ook wij vragen dringend: conserveer de oude rudimenten als cultureel erfgoed en wees terughoudend met een eventuele sloopvergunning.

DE EPSER MOLEN WORDT BEWOOND

P. Staal

In Ons Markenboek van januari 1985, 3e jaargang, nr. 1 heeft Henk Jansen op de Haar de geschiedenis van de Epser molen - in de volksmond ook wel Dommerholtsmolen genoemd - omschreven. Volgens deze omschrijving werd de stellingmolen gebouwd in 1838. Is dit wel zo? In de sluitsteen boven de toegangsdeuren staat namelijk het jaartal 1852. Tijdens de verbouwing tot woonruimte hebben de nieuwe bewoners een gebint ontdekt waar eveneens 1852 ingekerfd staat. Bij navraag blijkt dat de Stichting Hollandsche Molen eveneens haar twijfels heeft aan het jaar 1838. Derhalve houd ik als bouwjaar van deze molen 1852 aan.
De molen had een achtkantige stenen onderbouw. Tijdens de opmars van de geallieerden in april 1945 werd de molen zwaar beschadigd. Wegens te hoge restauratiekosten werd besloten om de gehavende molen van zijn wieken te ontdoen en de gehele bovenbouw af te breken (1946). Hierbij werd de stenen onderbouw afgedekt met een rieten puntdak. Deze onderbouw werd tot voor kort gebruikt als opslagplaats.
Na aankoop van de molenromp door de heer Haarman sr. in oktober 2001 is naar aanleiding van een verzoek van zoon Arjan, medewerking van de gemeente Gorssel verkregen om de molenromp een woonbestemming te geven. Arjan Haarman en zijn vriendin Jolanda steken al hun vrije tijd in de restauratie van deze molenromp. Bijgebouwen zijn deels gesloopt, metselwerk vakkundig gerestaureerd, het spantwerk boktor- en houtwormvrij gemaakt. Een schitterend resultaat is het gevolg. De planning is dat medio deze zomer de molenromp bewoond gaat worden.
Tijdens het bezichtigen werd ik geattendeerd op een inkerving in het spantbeen met de volgende initialen: HIB 1891. Volgens voornoemde beschrijving is Willem Berkenbosch molenaar van 1874 tot 1900, die na zijn overlijden in dat jaar wordt opgevolgd door zijn zonen Hendrik Jan en Willem Hendrikus. Deze initialen zijn dus niet van deze personen. Of werd in die tijd de J ook als I aangeduid? Als er iemand onder de lezers is die dit weet, dan gaarne een reactie.

MENSEN EN LAND TE EPSE IN DE VIJFTIENDE EN ZESTIENDE EEUW (3)

Het Hassink en de familie Martens(en)

N. Kuik en A.M. Geerlink-van der Gang

Hassinck

Uit de vorige aflevering in deze serie weten we dat Berntken Oldenhues, de weduwe van Haske van Dommeren, in Zutphen bleef wonen en haar bezittingen in Epse gewoon aanhield. Enige jaren later hertrouwde zij met Derick ter Havick, rentmeester van het "Nijegasthuijs geheiten sunt Elijzabethen gasthuijs bynnen Zutphen". Hierdoor werd Derick mede-eigenaar van de Epser erven, waaronder het Hassinck. Uit dit erf had het gasthuis inkomsten aan graan, die Derick als rentmeester boekte in zijn jaarlijkse rekeningen.
Uit het huwelijk van Derick en Berntken werd een zoon geboren, genaamd Haske ter Havick.
Derick ter Havick was, samen met de rentmeester van Ter Hunnepe, in 1534 vertegenwoordiger van de boeren van Epse in een rechtzaak over de Epserweerd.
Later hebben Derick of zijn erfgenamen de Epser goederen van de hand gedaan.
Volgens een stuk uit 1559 was het Hassinck indertijd aan Hollanders verkocht. Waarschijnlijk is dat inderdaad het geval geweest, wat blijkt uit een proces voor de rechtbank van de schout te Zutphen. Een zekere joffer Anna van Barnadtsien of Banazien (Von Bannisseht?) had de drie erven Hassinck, Vrylinck en Meyerinck in Epse korte tijd in bezit gehad en daarna verkocht aan Herman Martens(en) te Deventer. In welk jaar die verkoop precies heeft plaatsgevonden is niet bekend; in ieder geval vóór of in 1544. In dat jaar overleed namelijk Herman Martens. Daarna heeft zijn weduwe, Jutte of Judith van Doetinchem, met haar kinderen het beheer van de goederen in Epse op zich genomen. Zij woonde in de Polstraat en Geert of Gerrit (op) Hassinck was haar pachter.
Daarmee was het Hassinck dus definitief in andere handen overgegaan. Eeuwenlang was dit erf bewoond en verpacht geweest door de familie van Dommeren; al in de dertiende eeuw worden verschillende leden van dit geslacht in oorkonden vermeld. Het is niet te gewaagd te veronderstellen dat hun "hof te Dommeren" één van de eerste vestigingen van de buurtschap Dommeren was.

Ook een oude lijst van stukken land te Dommeren is in dit verband interessant. Deze ongedateerde opgave zou volgens een aantekening met potlood omstreeks 1450 zijn gemaakt. Als dat werkelijk het geval is, dan moet het stuk, gezien de persoonsnamen die erin voorkomen, een afschrift zijn van een veel oudere lijst, vrijwel zeker uit het midden van de veertiende eeuw of van omstreeks 1375. Het betreft een opgave van tienden (gedeelte der opbrengsten van de grond) die toebehoorden aan "Sanct Anthonijs Vicarie up den Barch", dus aan de vicaris van de Bergkerk te Deventer.
In deze lijst uit de Middeleeuwen staan uiteraard veel veldnamen. Uit die vroege tijd is daarover weinig bekend en daarom volgt hier de gehele tekst.

"Dit syn die stucken der Landen daer die Tienden wt gaen in Dommeren, toebehorende Sanct Anthonijs Vicarie up den Barch"

Item Hallemans guet ses schepel lant, daer Hasseken van Dommeren baven licht;
It. die Brede acker eyn halff mudde lants, dat Hermen Wernessinck unde die Vicarius tienden;
It. den Brunnen acker een moelder lants van Esken van Dommeren;
It. die Sclagen stucke eyn halff moelder lants;
It. den Utersten acker vijff schepel lants;
It. up den Kippe eyn halff moelder lants van Heyneken van Dummeren;
It. van Heyneken gere van Dummeren eyn halff moelder lants;
It. van Heynckens gere van Dummeren eyn halff moelder lants;
It. van Heyncken van Dummeren up den Boenacker een schepel lants;
It. den Boenen acker daer by dre schepel lants;
It. des Vrowykens stucke eyn halff moelder lants;
It. thoe Hondes tellegen van Geert ter Vaerne dre schepel lants;
It. thoe Heynkens gere toe Oldenhave dre schepel lants;
It. Olthaves lant dre schepel lants by Myntenhuys;
It. Euinkamp halleff bynnen den dijcke ende halleff buyten den dijcke;
It. die kelryscher acker een moelder lant by Eskens huys van Dummeren;
It. die kelryscher gerde daer by dre schepel lants;
It. die kelryscher gere eyn halff molder lants;
It. die Haltmans Kamp daer gaet drie gast wt, anders is het al die Vicarij;

It. des Raevens Blick daer gyet een gast wt;
It. Halmans Blyck den tyenden daer van;
It. die gere up den Oestenkamp eyn halff molder lants;
It. dat Vlederstucke eyn halff molder lants;
It. dat stucke up der Stegelen voer dat Hecke (de tol ter Hunnepe aan de Hunnepersteeg) eyn halff moelder lants;
It. die Hacke up der Udenbrinck een schepel lants;
It. Heckemans stucke (land van de tollenaar van de tol ter Hunnepe) up den Udenbrinck een schepel lants;
It. die Vornast up den Udenbrinck een schepel lants;
It. die Cloester grote gere een moelder lants;
It. Vaerlant eyn halleff moelder lants;
It. dat voer Bussynghes lant een schepel lants;
It. up de Segen velde een schepel lants;
It. Helen Berges hoffstede eyn halff moelder lants;
It. wt Kipper kampe offte Eneder kampe eyn halff molder lants.

"Uth alle desse stucken hefft der Vicarius van Sanct Anthonij Vicarie niet meer dan den tiendenn."

De op de lijst vermelde kelryscher landen verwijzen vrijwel zeker naar de zogenaamde kelnersche of kelresche, de joffer van het klooster Ter Hunnepe die met het huishouden de "kelrij" was belast (eigenlijk met het beheer van de voorraadkelder) en de opbrengst van deze landen ten behoeve van de nonnen zal hebben genoten.
Een gerde, een moelder (molder), een mud en een schepel zijn inhoudsmaten, maar ook landmaten voor bouwland. Een gere is de benaming voor een driehoekig perceel. Een ga(r)st is een viertal garven gemaaid graan, in een "hok" tegen elkaar gezet.

Familie Martens(en)
Wij keren terug naar mevrouw de weduwe Martens, die een belangrijke rol speelde bij de aanleg van een hoofd of krib in de IJssel. Zij was door de gezamenlijke eigenaren van de erven te Epse en "Hoege" Dommeren aangesteld om deze onderneming te organiseren en tot een goed einde te brengen. Dat was nodig om de dijk te beschermen en "tot beschuddinge ind (en) bescherminge der sampter guederen der buerschappen".
Aan Dommerholt moest een groot hoofd komen en er beneden nog een hoofdje of duikertje ter bescherming daarvan. Er waren echter ook mensen die vonden dat er twee duikertjes moesten komen, één boven en één beneden het grote hoofd. Een stuk markegrond werd

verkocht om de kosten enigszins te dekken, maar de opbrengst was niet toereikend. Daarom moest iedereen in het dorp naar draagkracht meebetalen, wat aanleiding gaf tot veel geharrewar. Uiteindelijk weigerden de eigenaren van drie erven hun aandeel in de kosten te betalen. Misschien waren die ook wat hoger uitgevallen dan vooraf was afgesproken.
Joffer Johanna van Rossum, weduwe van Dorth, had als markerichterse van beide buurtschappen, de wanbetalers in 1554 voor het gerecht gedaagd, maar een jaar later was er nog steeds niets betaald. Zij stuurde haar vertegenwoordiger, Wessel ten Holler, naar de schout te Zutphen om hem te verzoeken haar het procesregister, waarin de zaak was opgetekend, ter inzage te geven. Omdat in dat register ook vele andere rechtzaken, andere personen betreffende, waren beschreven, kon de schout op dit verzoek niet ingaan. Hij schreef haar dat het niet gebruikelijk was "den ordelwiser (oordeelwijzer) aver te doene aver stiege ind (en) straten umme sich dairmede toe beleren". Hij gaf de boodschapper wel een afschrift van haar eigen processtukken mee.
Uit deze stukken blijkt dat het ging om Johan van Kuykelssum, prior (pastoor) van de Bergkerk te Deventer en eigenaar van het erf Bavendarp, om Berndt Drosten, vicaris van dezelfde kerk en eigenaar van het erf Bueinck (Beunk) en vrouw Rammelman te Deventer, eigenaresse van het goed Oeykinck. Verder hadden twee inwoners van Epse, te weten Winolt Warnssinck en Gerrit Hassinck (de pachter van mevrouw Martens), indertijd een verklaring afgelegd over deze kwestie.
Hun verklaringen hadden betrekking op de vragen of het hoofd in de IJssel voor de drie erven van even groot belang was als voor de andere erven, of zij net zo dicht bij de IJssel lagen en of het gewaarde erven waren. De beide mannen zeiden dat het hoofd ter bescherming van de dijk voor iedereen even profijtelijk was, want "wannier die dyck duergenge, solde in verderffnisse sin der gemeiner erffgenaemen der buerschappen". Wat betreft de afstand tot de IJssel zeiden zij dat de andere drie erven deels dichter, deels ook verderaf lagen dan de andere. En over hun aandeel in de marke konden ze zeggen dat door Bavendarp en Oeykinck "beyde die heyde in der marck ind (en) weyde upten weert (zowel de heide in de marke als de weide op de weerd) gebruickt worden, dan (maar) uith her Drosten guet (Beunk) alleine die heyde..." Zij wisten niet hoe groot ieders aandeel was. Tot zover de kwestie over het hoofd in de IJssel.
We gaan nu eerst verder met de familie Martens.
Na het overlijden van mevrouw Martens trad vooral de in de vorige aflevering al genoemde Henderick Martens in Epse op de voorgrond. Deze vermogende en invloedrijke man bezat huizen en landerijen in Deventer, Epse, Epserveld, Oxe, Oxerveld, Dommerholt en elders. Helaas liep het slecht met hem af. We zullen dat nog zien.

Henderick Martens woonde in Deventer, had een buitenplaats in Oxe en bracht het tot rentmeester van Twente, Lage, Diepenheim, Haaksbergen en Blankenberg. Een heer van stand en een man van aanzien. Of zijn pachters hem ook zo hoogachtten, valt te betwijfelen, want Henderick zette ze van hun erven zoals het hem uitkwam. In 1564 gaf hij de onderrichter, Gerrit Noordinck, opdracht om "Derick opten Groten Nuylant" (Groot Nulent) aan te zeggen dat hij tegen St. Peter van het erf moest "affaren", alleen maar omdat Henderick hem niet langer als meier wilde hebben. Derick had nog tegen Noordinck gezegd dat hij een arme man (een schamel knecht) was, maar als Martens het zo wilde, dan moest het wel. Ook Arndt op Hilboldinck, een ander erf in Epse, kreeg te horen dat hij moest vertrekken. Bij Hilboldinck, dat dichtbij de IJssel lag, hoorde Hilboldinckmaat, gelegen aan Dommerholt. In 1556 was Martens met de erfgenamen van Epse overeengekomen, dat een veldwaar (aandeel in de woeste grond) uit dit erf zou worden verlegd naar de Veste, zijn buiten in Oxe. Niet lang daarna is Hilboldinck bij hoog water in de IJssel weggedreven. Blijkbaar werd het huis niet meer herbouwd.
De Veste was een voornaam, groot, stenen huis met dakpannen gedekt, waaraan bijzondere voorrechten verbonden waren. Zo mochten bijvoorbeeld in Oxe en omgeving alleen de bewoners van het huis Dorth en die van de Veste duiven houden. Een reiziger die in 1609 langs de Veste kwam, merkte het huis op en hij beschreef het als volgt: "End leger (langs de Dortherbeek) commende gesien een steenhuijs genoempt die Veste, voermaels einen Martensen toebehoort hebbende, ende verstaen dat 't selve huijs hebbe landen schietende aen beyden sijden van den beecke". Een andere passant schreef: "... ende vandaer die Moellenbegcke (Dortherbeek) voorthen aff lopende aende suijdtsijde voerbij een pannenhuis, wat ter sijden naet noorden te landtwerts in daer tegensliggende, genaemt die Veste". Later is het landgoed één geheel geworden met de Oxerhof. Het huis is in de negentiende eeuw afgebroken.
In 1564 werd Henderick Martens aangesteld als rentmeester van bovengenoemde rentambten tegen een wedde van 300 pond per jaar. Voor dat ambt moest Henderick borgen stellen en die vond hij in Joost ten Grootenhuys, burgemeester te Deventer en Bernt

Bruyns, burger van dezelfde stad, hoofdelijk voor 1000 goudgulden. Voor de uitoefening van zijn ambt woonde bij in Oldenzaal, maar 's zomers verbleef hij op de Veste.
Wat er precies is misgegaan weten we niet, maar na een paar jaar in functie te zijn geweest, ontstonden er financiële problemen, die tot gevolg hadden dat Martens in gebreke bleef om zijn rekeningen bij de Rekenkamer in te leveren. Hij had zijn ontvangsten niet afgedragen en bleef zo een bedrag van 12.000 Car.gld. schuldig. Vermoedelijk heeft Martens oude schulden afgelost met zijn ontvangsten als rentmeester. De zaak nam zulke ernstige vormen aan dat een commissaris van de Rekenkamer opdracht kreeg om zich naar de woonplaats van Martens te begeven en beslag te leggen op de aldaar aanwezige contanten en registers en om tenslotte, na onderzoek, ter voldoening van hetgeen door de rentmeester schuldig was gebleven, over te gaan tot verkoop van diens roerende en onroerende goederen.
Na onderzoek door de commissaris werd Martens in verzekerde bewaring gesteld. Blijkbaar waren er frauduleuze handelingen aan het licht gekomen. Martens zou een borgtocht van 7600 pond moeten storten en zijn rekeningen laten afhoren in de Rekenkamer om de zaak in het reine te brengen. Tot zolang zou hij ontheven blijven van zijn administratie van het rentambt. Daar is allemaal niets van terechtgekomen, want inmiddels was Henderick Martens in de gevangenis gestorven. Wij vermoeden dat het hem allemaal teveel is geworden.
In 1570 kreeg de commissaris de definitieve opdracht tot openbare verkoop van Martens' goederen, onder beding, dat indien deze goederen voor niet meer dan 10.000 daalders konden worden verkocht, hij ze moest ophouden. Verder moest hij de voorwerpen die zich bij de lombard bevonden inlossen en de boeken die aan de rentmeester hadden toebehoord, zien terug te krijgen. De brief met het beding bereikte de commissaris pas nadat deze de goederen van Martens al voor 6.600 goudgulden had verkocht. Dat was blijkbaar minder dan 10.000 daalders. Er was niets meer aan te doen.
Wat de vaste goederen betreft, die bestonden hoofdzakelijk uit het volgende.
Het goed (op) de Veste te Oxe werd voor 2.280 ggld. gekocht door Bernt Bruyns te Deventer en diens vrouw Wichmont Martens, vermoedelijk een zuster van Henderick. Dat bleef dus in de familie.
Het goed Zweechhorst, ook in Oxe, ging voor 828 ggld. over in handen van Michorius Penninck. Erve Groot Nulent te Epse met de Cathorst te Oxe gingen voor 1.610 ggld. naar Johan Schutte. De

weduwe van Johan Nahuys kocht het goed Vrylinck of Vrielinck, eveneens te Oxe, en de huizen en landerijen te Epse, Epserveld, Dommerholt en Oxerveld kwamen in het bezit van Anthonis van Horn. Verder werden nog de helft van erve de Ongenade in Twello en het erve Lutteke Soddenberch in Berghuizen verkocht.
De opbrengst van de meubelen was als volgt: te Oldenzaal 330 pond, op de Veste 512 pond en te Deventer (uit Oldenzaal overgebracht) 675 pond. In de lombard bevonden zich een gouden keten, een vergulde kop en acht gouden ringen, verpand voor 150 pond.
Zeer waarschijnlijk was deze Henderick Martens dezelfde als Heinrich Marten, die in 1532 door keizer Karel V wegens vele en langdurige diensten in de adelstand werd verheven. Van de adelsbrief werd in 1611 in opdracht van de raad van de stad Deventer een afschrift gemaakt met een afbeelding van het wapen van de familie.

SPONSORS VAN DE ELF MARKEN

Almen:
HCR De Hoofdige Boer, Dorpsstraat 38
Installatiebedrijf F. Pladdet, Dorpsstraat 24
De Mosterdwinkel, Dorpsstraat 39
Hotel Conferentiecentrum Landgoed Ehzerwold, Ehzerallee 14

Eefde:
De Blaakhof, De Blaak 15
Bouwbedrijf Nijenhuis Menkveld, Mettrayweg 30
Dekker Textiel, Dr. van de Hoevenlaan 15
Fixet Klusmarkt Eefde, Rustoordlaan 6
Kamphuis b.v., Kokstraat 37
Klein Dennenbosch, Jodendijk 25
Lenselink b.v., Schoolstraat 11
Muyen, Zutphenseweg 88
Onstenk Fietsen, Zutphenseweg 126
Regio Bank Gorssel Eefde, Kokstraat 37

Epse:
Aannemersbedrijf H. Hietbrink Epserenk 26

Gorssel:
Gemeente Gorssel
Kantoorboekhandel Bechtle, Hoofdstraat 40
Rabobank Berkel-IJssel
Welkoop H.H. Berndsen, Molenweg 38
HCR De Roskam, Hoofdstraat 26
Kamphuis &Visser Bouwcoördinatie Arch., Molenweg 32

Harfsen:
Café Buitenlust, Lochemseweg 132
Foto Wim Wichers, Lochemseweg 94
Garage Henk Slettenhaar, Lochemseweg 161c
Installatiebedrijf Jan ten Have, Lochemseweg 96
Lubberding BV Harfsen, fabrikant van Gerjak voortenten en Tago vouwwagens, Reeverweg 6a

Joppe:
Hertenfarm "De Langekamp" Joppelaan 116

Inlichtingen over sponsoring bij de penningmeester.

Het lidmaatschap loopt van 1 januari - 31 december.
Opzeggen van het lidmaatschap dient te geschieden vóór 1 december.

De contributie bedraagt € 13,60 per jaar per gezin. Hiervoor heeft men vrije toegang tot de vergaderingen, lezing- en dia-avonden. Tevens wordt elk kwartaal Ons Markenboek gratis toegezonden. De leden buiten de gemeente betalen hiervoor € 2,40 extra als bijdrage in de portokosten.
Betaling van contributie, bijdragen of giften kan geschieden op de rekening van de vereniging nr. 3014.05.611 bij de Rabobank "Berkel-IJssel".
Voor contributiebetaling wordt voorkeur gegeven aan een machtiging of een acceptgirokaart.

Publicatie of overname van artikelen uit Ons Markenboek is alleen toegestaan met toestemming van de voorzitter van de redactiecommissie.
Kopij te zenden aan één van de leden der redactiecommissie, indien mogelijk op diskette met drie uitgewerkte teksten.

Het verenigingsgebouw Het Richtershuis, Hulstweg 4 te Harfsen, is op dinsdagmiddag geopend van twee tot vier uur. De tweede dinsdag van de maand kan men hier terecht voor bibliotheek en genealogie.
Het gemeentearchief is ondergebracht bij het Stads- en Streekarchief te Zutphen, tel. 0575-512157. U kunt hier terecht dinsdag van 9.00-21.00 uur en woensdag tot en met vrijdag van 9.00 - 17.00 uur.
In de maanden juni, juli en augustus vervalt de avondopenstelling.
In het Richtershuis beschikken wij over kopieën op microfiche van het bevolkingsregister.

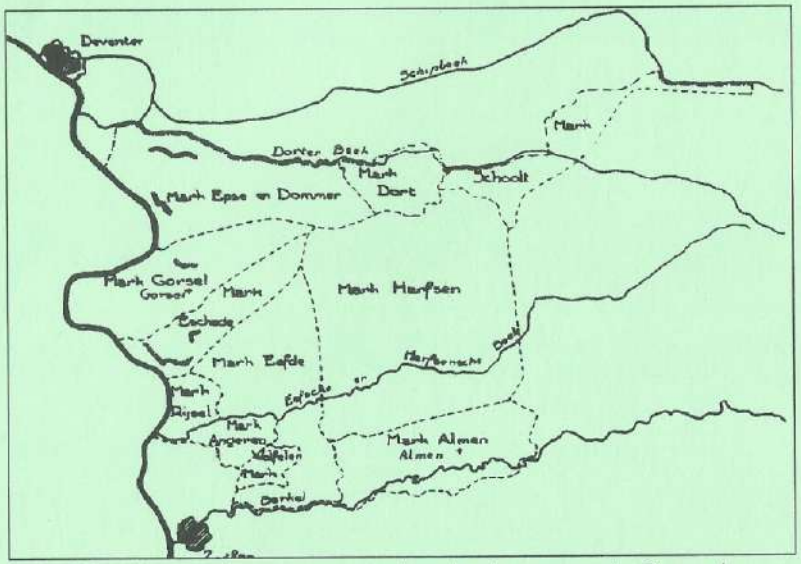

Kaartje van de vroegere marken in de gemeente Gorssel